

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO

YVES'A BOTA

przedstawiona w dniu 30 czerwca 2011 r.¹

1. Trybunał ma ponownie za zadanie dokonać wykładni przepisów dyrektywy Rady 91/439/EWG z dnia 29 lipca 1991 r. w sprawie praw jazdy², zmienionej rozporządzeniem (WE) nr 1882/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 września 2003 r.³.

2. Konkretnie Landgericht Baden-Baden (Niemcy) zwraca się do Trybunału o dokonanie wykładni art. 5 ust. 1 lit. a) dyrektywy 91/439, zgodnie z którym prawo jazdy kategorii D można wydać tylko kierowcy, który ma już prawo jazdy kategorii B.

3. W niniejszej sprawie władze czeskie wydały pozwanemu w postępowaniu głównym prawo jazdy kategorii B, podczas gdy na terytorium Niemiec wobec pozwanego toczyło się postępowanie mające na celu sprawdzenie jego umiejętności kierowania pojazdem, w związku z wykroczeniem drogowym, jakie popełnił on przed wydaniem wspomnianego prawa jazdy. Pozwany w postępowaniu głównym, po cofnięciu mu niemieckiego prawa jazdy i po upływie okresu obowiązywania

zakazu ubiegania się o nowe prawo jazdy, uzyskał prawo jazdy kategorii D, również wydane przez władze czeskie.

4. Sąd odsyłający zwraca się w istocie do Trybunału o wyjaśnienie, czy w świetle przepisów dyrektywy 91/439, a w szczególności zasady wzajemnego uznawania praw jazdy, władze niemieckie mają obowiązek uznawać ważność wydanych w tych okolicznościach praw jazdy kategorii B i D.

5. Sprawa ta umożliwi Trybunałowi wypowiedzenie się na temat wzajemnych relacji między prawami jazdy kategorii B i D, a zwłaszcza stwierdzenie, czy odmowa uznania prawa jazdy kategorii B pociąga za sobą brak uznania prawa jazdy kategorii D.

6. W niniejszej opinii wyjaśnię, dlaczego moim zdaniem państwo członkowskie ma prawo odmówić uznania ważności prawa jazdy wydanego w innym państwie członkowskim dla kategorii B i D, jeżeli w pierwszym z tych państw zainteresowanemu cofnięto uprawnienie do kierowania pojazdami,

1 — Język oryginału: francuski.

2 — Dz.U. L 237, s. 1.

3 — Dz.U. L 284, s. 1, zwanej dalej „dyrektywą 91/439”.

wprowadzie po wydaniu mu prawa jazdy kategorii B, ale w związku z wykroczeniem popełnionym przed jego wydaniem. Okoliczność, iż prawo jazdy kategorii D zostało wydane po upływie okresu obowiązywania zakazu ubiegania się o nowe prawo jazdy związanego z cofnięciem uprawnień, nie ma tu znaczenia.

jazdy, dyrektywa 91/439 ustanowiła zasadę wzajemnego uznawania praw jazdy⁴.

8. Ustanowienie przez tę dyrektywę minimalnych warunków dla wydania prawa jazdy ma również na celu poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego na terytorium Unii⁵.

9. Artykuł 5 ust. 1 lit. a) dyrektywy 91/439 ma następujące brzmienie:

I — Ramy prawne

„Wydawanie praw jazdy podlega następującym warunkom:

- a) prawa jazdy kategorii C i D wydaje się tylko kierowcom, którzy mają już prawo jazdy kategorii B”.

A — Prawo Unii Europejskiej

10. Ponadto art. 7 ust. 1 lit. b) dyrektywy przewiduje, że:

1. Dyrektywa 91/439

„Prawa jazdy są wydawane poza tym tylko takim kandydatom:

[...]

7. W celu ułatwienia przemieszczania się osób we Wspólnocie Europejskiej lub osiedlania w państwie członkowskim innym niż państwo, w którym osoby te uzyskały prawo

⁴ — Zobacz art. 1 tej dyrektywy.

⁵ — Zobacz czwarty motyw tej dyrektywy.

b) którzy mają normalne miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego wydającego prawo jazdy albo którzy mogą przedstawić zaświadczenie, że studiują w tym kraju od co najmniej sześciu miesięcy [6]”.

2. Dyrektywa 2006/126/WE

11. Zgodnie z art. 7 ust. 5 dyrektywy 91/439 każdy może posiadać tylko jedno prawo jazdy.

14. Dyrektywą 2006/126/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2006 r. w sprawie praw jazdy⁷ dokonano przekształcenia dyrektywy 91/439, która była wielokrotnie zmieniana⁸.

12. Artykuł 8 ust. 2 dyrektywy przewiduje, że państwo członkowskie normalnego miejsca zamieszkania może stosować swoje przepisy krajowe dotyczące ograniczania, zawieszania, cofania lub unieważniania prawa jazdy w stosunku do posiadacza prawa jazdy wydanego przez inne państwo członkowskie.

15. Zgodnie z art. 11 ust. 4 akapit drugi dyrektywy 2006/126 państwo członkowskie odmawia uznania ważności jakiegokolwiek prawa jazdy wydanego przez inne państwo członkowskie osobie, której prawo jazdy podlega ograniczeniu, zawieszeniu lub cofnięciu na terytorium wydającego państwa członkowskiego.

13. Na podstawie art. 8 ust. 4 akapit pierwszy dyrektywy państwo członkowskie może też odmówić uznania ważności jakiegokolwiek prawa jazdy wydanego przez inne państwo członkowskie osobie, która na terytorium poprzednio wymienionego państwa podlega jednemu ze wspomnianych wyżej środków.

16. Na mocy art. 17 akapit pierwszy tej dyrektywy dyrektywa 91/439 zostaje uchylona ze skutkiem od dnia 19 stycznia 2013 r.

17. Artykuł 18 akapit drugi dyrektywy 2006/126 stanowi, że jej art. 11 ust. 4 stosuje się od dnia 19 stycznia 2009 r.

6 — Zgodnie z art. 9 akapit pierwszy omawianej dyrektywy normalne miejsce zamieszkania oznacza miejsce, w którym osoba fizyczna przebywa zwykle, czyli przez co najmniej 185 dni w roku kalendarzowym. Jeżeli posiadacz prawa jazdy studiuje w tym państwie członkowskim, musi udowodnić, że zamieszkuje tam od co najmniej sześciu miesięcy.

7 — Dz.U. L 403, s. 18.

8 — Zobacz motyw 1 dyrektywy 2006/126.

B — *Prawo krajowe*

omawianej ustawy, podlega karze pozbawienia wolności do roku lub karze grzywny.

18. Paragraf 28 ust. 1 zdanie pierwsze Verordnung über die Zulassung von Personen zum Straßenverkehr (rozporządzenia w sprawie dopuszczenia osób do ruchu drogowego) przewiduje, że posiadacze ważnego prawa jazdy Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG), mający zwykle miejsce zamieszkania w rozumieniu § 7 ust. 1 lub 2 tego rozporządzenia w Niemczech, mogą w zakresie dopuszczonym przez ich prawo jazdy – z zastrzeżeniem ograniczeń określonych w § 28 ust. 2–4 – kierować pojazdami o napędzie silnikowym na terytorium kraju.

19. Zgodnie z § 28 ust. 4 wspomnianego rozporządzenia uprawnienie określone w ust. 1 tego paragrafu nie znajduje zastosowania wobec posiadacza prawa jazdy Unii Europejskiej lub EOG, któremu w Niemczech cofnięto prawo jazdy tymczasowo lub bezterminowo na mocy orzeczenia sądu lub natychmiast wykonalnej albo prawomocnej decyzji organu administracji.

20. Na mocy § 21 ust. 1 pkt 1 Straßenverkehrsgesetz (ustawy o ruchu drogowym) kierowanie pojazdem bez odpowiednich uprawnień lub przez osobę, wobec której orzeczono zakaz kierowania pojazdami na podstawie § 44 kodeksu karnego lub § 25

II — Okoliczności faktyczne postępowania głównego

21. L. Apelt, obywatel niemiecki, w dniu 14 grudnia 1998 r. uzyskał niemieckie prawo jazdy klas 1a, 1b, 3, 4 i 5⁹.

22. W dniu 23 stycznia 2006 r., w trakcie kontroli drogowej, stwierdzono, że L. Apelt kierował pod wpływem alkoholu. Władze niemieckie cofnęły mu prawo jazdy następnego dnia, to jest 24 stycznia 2006 r.

23. Postanowieniem karnym z dnia 31 maja 2006 r., które stało się prawomocne w dniu 2 czerwca 2006 r., Amtsgericht Osterholz-Sharnbeck skazał L. Apelta na karę grzywny za kierowanie pojazdem w stanie nietrzeźwym. Cofnięto mu uprawnienia do kierowania pojazdami i orzeczono zakaz ubiegania się o nowe prawo jazdy na okres, który upłynął w dniu 29 listopada 2006 r.

9 — Te kategorie prawa jazdy odpowiadają m.in. kategoriom A, A1 i B [zob. decyzję Komisji 2008/766/WE z dnia 25 sierpnia 2008 r. w sprawie równoważności kategorii praw jazdy (Dz.U. L 270, s. 31)].

24. Przed cofnięciem L. Apeltowi uprawnienia do kierowania pojazdami, w dniu 1 marca 2006 r., władze czeskie wydały mu prawo jazdy kategorii B, w którym wskazano adres zamieszkania w Niemczech.

w dyrektywie 91/439. Ponadto Amtsgericht Achern stwierdził, że prawo jazdy kategorii D zostało L. Apeltowi wydane po upływie okresu obowiązywania zakazu ubiegania się o nowe prawo jazdy. Zatem prawo jazdy L. Apelta jest zdaniem tego sądu ważne.

25. W dniu 30 kwietnia 2007 r. L. Apelt uzyskał prawo jazdy kategorii D wydane przez władze czeskie, w którym wskazano adres zamieszkania w Republice Czeskiej oraz datę wydania prawa jazdy kategorii B.

28. Staatsanwaltschaft Baden-Baden wniosła apelację od tego orzeczenia do sądu odsyłającego.

III — Pytania prejudycjalne

26. W trakcie kontroli drogowej w dniu 11 lipca 2009 r. L. Apelt, który prowadził na terytorium Niemiec autokar, przedstawił prawo jazdy kategorii D wydane przez władze czeskie. W wyniku tej kontroli Staatsanwaltschaft Baden-Baden wniosła do Amtsgericht Achern akt oskarżenia przeciwko L. Apeltowi, żądając skazania go za umyślne kierowanie pojazdem bez uprawnień.

29. Landgericht Baden-Baden, mając wątpliwości co do wykładni niektórych przepisów dyrektywy 91/439, postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

27. Orzeczeniem z dnia 30 grudnia 2009 r. Amtsgericht Achern oddalił akt oskarżenia, z tego względu że prawo jazdy kategorii D wydane L. Apeltowi w Republice Czeskiej jest ważne również w Niemczech. Sąd ten orzekł między innymi, że władze niemieckie nie mają prawa badać spełnienia warunków wydania prawa jazdy przewidzianych

„1) Czy państwo członkowskie uprawnione jest – biorąc pod uwagę art. 5 ust. 1 lit. a) dyrektywy 91/439[...], zgodnie z którym prawo jazdy kategorii D wydaje się tylko kierowcom, którzy mają już prawo jazdy kategorii B – zgodnie z art. 1 oraz art. 8 ust. 2 i 4 tej samej dyrektywy do odmowy uznania ważności wydanego przez inne państwo członkowskie prawa jazdy obejmującego uprawnienia kategorii B i D – w szczególności w odniesieniu do kategorii D – jeśli posiadaczowi tego

prawa jazdy uprawnienie kategorii B zostało wydane przed orzecznym w tym pierwszym państwie członkowskim sądowym cofnięciem uprawnień do kierowania pojazdami, natomiast uprawnienie kategorii D zostało mu wydane dopiero po sądowym cofnięciu uprawnień oraz po upływie związanego z tym cofnięciem okresu obowiązywania zakazu ubiegania się o nowe prawo jazdy?

IV — Moja ocena

30. Przed rozpatrzeniem pytań sądu odsyłającego trzeba moim zdaniem przypomnieć zasady wydawania praw jazdy ustanowione przez ustawodawcę Unii Europejskiej.

A — Zasady ustanowione w dyrektywie 91/439

- 2) W przypadku udzielenia na pytanie pierwsze odpowiedzi przeczącej:

31. Zadaniem dyrektywy 91/439 jest harmonizacja zasad wydawania praw jazdy w celu poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego i ułatwienia przemieszczania się osób zamieszkujących w innym państwie członkowskim niż państwo, w którym osoby te otrzymały prawo jazdy¹⁰.

Czy pierwsze z wymienionych państw członkowskich może odmówić uznania wymienionego prawa jazdy – w szczególności w odniesieniu do uprawnienia kategorii D – na podstawie art. 11 ust. 4 dyrektywy 2006/126[...], zgodnie z którym państwo członkowskie odmawia uznania ważności jakiegokolwiek prawa jazdy wydanego przez inne państwo członkowskie osobie, której prawo jazdy podlega cofnięciu na terytorium pierwszego z wymienionych państw członkowskich, jeśli uprawnienie kategorii B zostało przyznane w dniu 1 marca 2006 r., zaś uprawnienie kategorii D w dniu 30 kwietnia 2007 r., a prawo jazdy zostało wydane w tym ostatnim dniu?”

32. W tym celu ustawodawca Unii Europejskiej wprowadził kategorie i podkategorie praw jazdy. Na przykład prawo jazdy kategorii B uprawnia do kierowania pojazdami silnikowymi mającymi nie więcej niż osiem miejsc siedzących oprócz miejsca kierowcy, a prawo jazdy kategorii D uprawnia do kierowania pojazdami silnikowymi używanymi do przewozu osób, które mają więcej niż osiem miejsc siedzących oprócz miejsca kierowcy¹¹.

¹⁰ — Zobacz pierwszy motyw tej dyrektywy.

¹¹ — Zobacz art. 3 ust. 1 omawianej dyrektywy.

33. Taki podział na kategorie i podkategorie pozwala dostosować dla każdej z nich wymagania niezbędne do uzyskania prawa jazdy.

34. Na podstawie art. 5 ust. 1 lit. a) dyrektywy 91/439 wydanie prawa jazdy kategorii D jest więc uzależnione od posiadania przez kierowcę prawa jazdy kategorii B. Ubiegający się o prawo jazdy kategorii D musi więc najpierw wykazać, że jest uprawniony do kierowania pojazdami objętymi kategorią B, to znaczy że spełnia wymagania konieczne do kierowania takimi pojazdami. Udowodnić to można moim zdaniem tylko poprzez uzyskanie prawa jazdy kategorii B, które jest jedynym dokumentem poświadczającym spełnienie niezbędnych wymagań.

35. Obowiązują również wymagania dotyczące wieku, warunkujące wydanie prawa jazdy. Wiek ten jest różny w zależności od kategorii, do której należy prawo jazdy. Dla kategorii D obowiązuje wiek minimalny 21 lat¹².

36. Dalej, zgodnie z art. 7 ust. 1 lit. a) dyrektywy 91/439, ubiegający się o prawo jazdy musi przejść badanie umiejętności i zachowania

oraz wiedzy teoretycznej, musi też spełniać wymagania zdrowotne.

37. Zgodnie z załącznikami II i III do tej dyrektywy istnieje wspólny zakres wymagań dla wszystkich kategorii praw jazdy¹³. Wydanie prawa jazdy dowolnej kategorii uzależnione jest od spełnienia wymagań należących do tego wspólnego zakresu. Chodzi na przykład o umiejętność sprawowania kontroli nad pojazdem, bez stwarzania sytuacji niebezpiecznych oraz właściwej reakcji, gdy sytuacje takie wystąpią¹⁴, czy też znajomość zasad zachowania bezpiecznej odległości między pojazdami, odstępu przy hamowaniu i trzymania się przez pojazd drogi¹⁵.

38. Poza tymi wymaganiami minimalnymi istnieją przepisy szczególne dla każdej kategorii, w tym dla kategorii D¹⁶. Badania umiejętności oraz wymagania zdrowotne różnią się bowiem w zależności od kategorii prawa jazdy. Wymagania konieczne w przypadku praw jazdy kategorii takich jak kategoria D są ostrzejsze niż wymagania niezbędne do uzyskania prawa jazdy kategorii B.

39. Różnice te łatwo wytłumaczyć. Autokaru nie prowadzi się w taki sam sposób jak motocykla. Manewrowanie jest trudniejsze, pojazd

12 — Zobacz art. 6 ust. 1 lit. c) dyrektywy 91/439.

13 — Zobacz tytuł I pkt 1, 2, a także tytuł II załącznika II do omawianej dyrektywy.

14 — Zobacz tytuł II akapit pierwszy tiret drugie załącznika II.

15 — Zobacz tytuł I pkt 2.1.3 załącznika II.

16 — Zobacz tytuł I pkt 4, 8 załącznika II do dyrektywy 91/439.

inaczej zachowuje się na drodze. Również odpowiedzialność kierowcy autokaru jest większa w związku z większą liczbą przewożonych pasażerów.

B — W przedmiocie pytań prejudycjalnych

40. W związku z tym, o ile ubiegający się o prawo jazdy kategorii D wykazał już co do zasady, że spełnia wymagania należące do zakresu wspólnego, jako że posiada prawo jazdy kategorii B, o tyle musi on jeszcze spełnić wymagania szczególne, by uzyskać prawo jazdy kategorii D.

41. Należy w tej kwestii zauważyć, że zgodnie z dyrektywą 91/439 ubiegający się o prawo jazdy określonej kategorii, który posiada już prawo jazdy innej kategorii, może zostać zwolniony z badania spełnienia wymagań wspólnych określonych w pkt 2–4 załącznika II do tej dyrektywy¹⁷. Moim zdaniem ustawodawca Unii Europejskiej założył, że w przypadku gdy spełnione są wymagania wspólne, nie ma potrzeby ponownego badania ich spełnienia.

42. Wreszcie art. 7 ust. 1 lit. b) owej dyrektywy uzależnia uzyskanie prawa jazdy od posiadania normalnego miejsca zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego wydającego prawo jazdy.

43. Poprzez pierwsze pytanie sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 1 ust. 2 oraz art. 8 ust. 2 i 4 dyrektywy 91/439, w związku z art. 5 ust. 1 lit. a) tej dyrektywy, należy interpretować w ten sposób, że państwo członkowskie ma prawo odmówić uznania ważności prawa jazdy wydanego w innym państwie członkowskim dla kategorii B i D, jeżeli w pierwszym z tych państw zainteresowanemu cofnięto uprawnienie do kierowania pojazdami, wprowadzając po wydaniu mu prawa jazdy kategorii B, ale w związku z wykroczeniem popełnionym przed jego wydaniem, natomiast prawo jazdy kategorii D zostało wydane po upływie okresu obowiązywania zakazu ubiegania się o nowe prawo jazdy związanego z cofnięciem uprawnień.

44. Pytanie to wymaga w rzeczywistości rozpatrzenia kolejno dwóch następujących kwestii. Należy w pierwszej kolejności ustalić, czy w świetle przepisów dyrektywy 91/439 władze niemieckie mają prawo odmówić uznania prawa jazdy kategorii B wydanego przez władze czeskie. W razie odpowiedzi twierdzącej trzeba się następnie zastanowić nad wpływem takiego braku uznawania na ważność prawa jazdy kategorii D, w związku z brzmieniem art. 5 ust. 1 lit. a) dyrektywy.

¹⁷ — Zobacz tytuł I pkt 1 akapit drugi tego załącznika.

45. Podobnie jak sąd odsyłający¹⁸ uważam, że władze niemieckie mają prawo odmówić uznania prawa jazdy kategorii B wydanego przez władze czeskie.

niemieckim uznawać ważność prawa jazdy wydanego przez władze czeskie¹⁹.

46. Jak wynika z wyjaśnień tego sądu, w dniu 23 stycznia 2006 r. L. Apelt popełnił wykroczenie drogowe na terytorium Niemiec. Następnego dnia organy policji cofnęły mu jego niemieckie prawo jazdy. W dniu 31 maja 2006 r. Amtsgericht Osterholz-Sharmbeck orzekł wobec niego cofnięcie uprawnień do kierowania pojazdami oraz zakaz ubiegania się o nowe prawo jazdy do dnia 29 listopada 2006 r. Orzeczenie to stało się prawomocne w dniu 2 czerwca 2006 r.

49. Należy bowiem stwierdzić, że właściwe organy i sądy państwa członkowskiego są uprawnione do odmowy uznania ważności prawa jazdy uzyskanego w innym państwie członkowskim przez osobę podlegającą zawieszeniu prawa jazdy w pierwszym państwie członkowskim na podstawie przepisów dyrektywy 91/439, a w szczególności jej art. 8 ust. 4, w sposób bezwzględny i ostateczny, jeżeli po zawieszeniu następuje cofnięcie uprawnień do kierowania pojazdami w związku z tymi samymi okolicznościami faktycznymi. Okoliczność, że cofnięcie uprawnień do kierowania pojazdami zostało orzeczone po dniu wydania nowego prawa jazdy, jest w tym zakresie bez znaczenia, jeżeli przyczyny uzasadniające cofnięcie prawa jazdy istniały już w tym dniu²⁰.

47. W czasie gdy cofnięcie prawa jazdy L. Apelta miało charakter tymczasowy i przed wydaniem wspomnianego orzeczenia, w dniu 1 marca 2006 r., władze czeskie wydały mu zaś prawo jazdy kategorii B.

48. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału w takim przypadku nie można uznać, że dyrektywa 91/439 nakazuje władzom

50. Wobec powyższego uważam, że w niniejszej sprawie władze niemieckie mają prawo odmówić uznania prawa jazdy kategorii B L. Apelta, wydanego mu przez władze czeskie.

18 — Zobacz postanowienie odsyłające, pkt 8.

19 — Zobacz podobnie wyrok z dnia 20 listopada 2008 r. w sprawie C-1/07 Weber, Zb.Orz. s. I-8571, pkt 30, 31.

20 — Ibidem, pkt 36 i przytoczone tam orzecznictwo.

51. Poczyniwszy to ustalenie, należy teraz rozważyć, czy władze niemieckie mają również prawo odmówić uznania prawa jazdy kategorii D, wydanego przez władze czeskie po upływie okresu obowiązywania zakazu ubiegania się o nowe prawo jazdy, w związku z przepisem art. 5 ust. 1 lit. a) dyrektywy 91/439, zgodnie z którym prawo jazdy kategorii D może zostać wydane tylko kierowcy posiadającemu już prawo jazdy kategorii B.

52. Innymi słowy, czy odmowa uznawania prawa jazdy kategorii B może mieć wpływ na ważność prawa jazdy kategorii D wydanego przez władze czeskie, uniemożliwiając L. Apeltowi posługiwanie się tym prawem jazdy?

53. Zdaniem Komisji Europejskiej władze niemieckie winny uznać prawo jazdy kategorii D wydane przez władze czeskie, ponieważ w odróżnieniu od prawa jazdy kategorii B zostało ono wydane po upływie okresu obowiązywania zakazu ubiegania się o nowe prawo jazdy oraz ponieważ wskazano na nim miejsce zamieszkania na terytorium Republiki Czeskiej.

54. Ponadto Komisja twierdzi, że jakkolwiek prawo jazdy kategorii D może zostać wydane tylko kierowcy posiadającemu już prawo jazdy kategorii B, jednak z punktu widzenia prawa czeskiego L. Apelt był uprawniony do kierowania pojazdami tej ostatniej kategorii w chwili uzyskania prawa jazdy kategorii D.

55. Jak rozumiem, zdaniem Komisji, nawet jeżeli prawo jazdy kategorii B nie zostało wydane prawidłowo i jedno z państw członkowskich ma prawo odmówić jego uznania, winno ono uznawać prawo jazdy kategorii D, ponieważ zainteresowany przeszedł pomyślnie badanie wiedzy teoretycznej, umiejętności i zachowania co najmniej równie wymagające jak w przypadku prawa jazdy kategorii B, w związku z czym ustalono, iż spełnia on niezbędne wymagania. Odmowa uznawania prawa jazdy kategorii B nie ma więc znaczenia dla uznawania prawa jazdy kategorii D.

56. Nie podzielam tego poglądu z następujących powodów.

57. Jak wskazałem, wydanie prawa jazdy kategorii D wymaga w szczególności posiadania już przez kierowcę prawa jazdy kategorii B, pomyślnego przejścia badania umiejętności, zachowania i wiedzy teoretycznej, spełnienia wymagań zdrowotnych oraz posiadania zwykłego miejsca zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego, które wydaje prawo jazdy.

58. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału art. 1 ust. 2 dyrektywy 91/439 przewiduje wzajemne uznawanie, bez jakichkolwiek formalności, praw jazdy wydawanych

przez państwa członkowskie²¹. W związku z tym, jeżeli władze jednego z państw członkowskich wydały prawo jazdy zgodnie z art. 1 ust. 1 dyrektywy, inne państwa członkowskie nie mają prawa badać spełnienia wymagań ustanowionych w tej dyrektywie, gdyż posiadanie prawa jazdy należy uznać za dowód spełnienia przez kierowcę tych wymagań w dniu wydania prawa jazdy²².

59. Zasada wzajemnego uznawania nie ma jednak charakteru bezwzględneho. Trybunał orzekł bowiem w wyrokach z dnia 26 czerwca 2008 r. w sprawach połączonych C-329/06 i C-343/06 Wiedemann i Funk²³ oraz w sprawach połączonych od 334/06 do 336/06 Zerche i in.²⁴, że państwo członkowskie ma prawo odmówić uznania na swoim terytorium uprawnienia do kierowania pojazdami wynikającego z prawa jazdy wydanego później przez inne państwo członkowskie, jeżeli na podstawie zapisów w nim zamieszczonych lub innych niepodważalnych informacji pochodzących z wydającego państwa członkowskiego wynika, że gdy to prawo jazdy zostało wydane, jego posiadacz, któremu na terytorium pierwszego państwa członkowskiego cofnięto poprzednie prawo jazdy, nie miał zwykłego miejsca zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego wydającego prawo jazdy²⁵.

60. Trybunał przypisał w tym wyroku szczególne znaczenie warunkowi miejsca zamieszkania, ponieważ jest on niezbędny do kontroli spełnienia wymagań do kierowania pojazdami i pozwala badać, czy ubiegający się o prawo jazdy spełnia pozostałe wymagania ustanowione w dyrektywie 91/439²⁶. W związku z tym, jeżeli w chwili wydawania prawa jazdy nie był spełniony warunek miejsca zamieszkania, zasada wzajemnego uznawania praw jazdy nie została naruszona²⁷.

61. Uważam, że podobnie jak warunek miejsca zamieszkania, warunek ustanowiony w art. 5 ust. 1 lit. a) dyrektywy 91/439 ma szczególnie istotne znaczenie. Jeżeli okaże się, że nie jest on spełniony, państwo członkowskie ma prawo odmówić uznania prawa jazdy kategorii D wydanego w innym państwie członkowskim.

62. Jak wskazałem, uzyskanie prawa jazdy kategorii B stanowi pierwszy z warunków uzyskania prawa jazdy kategorii D. Moim zdaniem ustawodawca Unii Europejskiej założył, że prawo jazdy kategorii B stanowi

21 — Zobacz wyrok z dnia 19 maja 2011 r. w sprawie C-184/10 Grasser, Zb.Orz. s. I-4057, pkt 19.

22 — Ibidem, pkt 21.

23 — Zb.Orz. s. I-4635.

24 — Zb.Orz. s. I-4691.

25 — Wyżej wymienione wyroki: w sprawach połączonych Wiedemann i Funk, pkt 73; a także w sprawach połączonych Zerche i in., pkt 70.

26 — Wyżej wymienione wyroki: w sprawach połączonych Wiedemann i Funk, pkt 69, 70; a także w sprawach połączonych Zerche i in., pkt 66, 67.

27 — Zobacz ww. wyrok w sprawie Grasser, pkt 24.

niezbędną i wstępną podstawę uzyskania prawa jazdy kategorii D²⁸.

63. Wydaje się więc jak najbardziej uzasadnione wymaganie, by kierowca chcący kierować pojazdem należącym do kategorii autokarów, potrafił przede wszystkim kierować pojazdami niższych kategorii. Prawo jazdy kategorii D jest w pewnym sensie rozszerzeniem prawa jazdy kategorii B dającym prawo kierowania pojazdami wyższej kategorii.

64. Uzyskanie prawa jazdy kategorii B stanowi zatem podstawę gwarantującą spełnienie minimalnych warunków nałożonych w dyrektywie 91/439 na państwo członkowskie, a więc także gwarancję umiejętności bezpiecznej jazdy jego posiadacza.

65. Zaś w niniejszej sprawie podstawa ta, w postaci prawa jazdy kategorii B, dotknięta jest wadą. Jak bowiem wskazałem, prawo jazdy kategorii B zostało przez władze czeskie wydane, mimo że z samego tego prawa

jazdy wynika, iż nie był spełniony warunek miejsca zamieszkania, a jego posiadaczowi cofnięto tymczasowo poprzednie prawo jazdy w związku ze spowodowaniem zagrożenia w ruchu. Przypomnę, że warunek miejsca zamieszkania ma szczególne znaczenie, ponieważ umożliwia kontrolę spełnienia pozostałych wymagań ustanowionych w dyrektywie 91/439.

66. Można zatem w sposób jak najbardziej uzasadniony uznać, że władze czeskie, wydając prawo jazdy kategorii B, nie były w stanie ustalić, czy L. Apelt, któremu cofnięto uprawnienie do kierowania pojazdami na terytorium Niemiec, ma niezbędne umiejętności i wiedzę teoretyczną oraz czy w związku z uprzednimi wydarzeniami nie stwarza zagrożenia w ruchu.

67. Komisja twierdzi, że ponieważ prawo jazdy kategorii D zostało wydane po upływie okresu obowiązywania zakazu ubiegania się o nowe prawo jazdy, a wymagania niezbędne do uzyskania takiego prawa jazdy są ostrzejsze niż w przypadku kategorii B, jego posiadacz miał tym bardziej uprawnienia do kierowania pojazdami należącymi do kategorii B.

28 — Należy w tej kwestii zauważyć, że w Republice Czeskiej, zgodnie z art. 82 ust. 2 zákon o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), 361/2000 Sb. [ustawy o ruchu na drogach lądowych i o zmianie niektórych ustaw (ustawy o ruchu drogowym)], w brzmieniu obowiązującym w czasie, gdy miały miejsce okoliczności faktyczne sprawy głównej, w związku z art. 82 ust. 1 lit. e) oraz art. 91 ust. 1 lit. a) tej ustawy, kierowca może kierować pojazdem należącym do kategorii D wyłącznie pod warunkiem posiadania ważnego prawa jazdy kategorii B.

Jej zdaniem niezbędne warunki zostały więc spełnione.

68. Wskazałem już jednak, że ustawodawca Unii Europejskiej postanowił, iż ubiegający się o prawo jazdy określonej kategorii, który posiada już prawo jazdy innej kategorii, może zostać zwolniony ze wspólnych wymagań określonych w pkt 2–4 załącznika II do dyrektywy 91/439²⁹. W niniejszej sprawie oznaczałoby to zwolnienie ubiegającego się o prawo jazdy kategorii D z egzaminów wspólnych z prawem jazdy kategorii B, gdyż co do zasady zainteresowany powinien przejść je pomyślnie, kiedy uzyskał prawo jazdy kategorii B.

69. Jest więc tym ważniejsze, by prawo jazdy kategorii B było wydane ściśle w zgodzie z niezbędnymi wymaganiami.

70. Przypomnę zaś, że jeżeli, jak wyjaśniłem, warunki uzyskania prawa jazdy kategorii B nie zostały spełnione, nie ma żadnej pewności, że spełnione zostały niezbędne wymagania wspólne dla obu kategorii praw jazdy³⁰.

29 — Zobacz pkt 41 niniejszej opinii.

30 — Zgodnie z czeską ustawą o ruchu drogowym uprawnienie do kierowania pojazdami, na przykład kategorii D, może zostać ograniczone, między innymi gdy kierowca nie ma ważnego uprawnienia w kategorii stanowiącej podstawę przyznania uprawnienia w kategorii wyższej.

71. Zobowiązanie państwa członkowskiego do uznawania prawa jazdy kategorii D wydanego w tych okolicznościach, podczas gdy nie ma pewności, że państwo członkowskie wydające prawo jazdy miało możliwość zbadania, czy zainteresowany spełnia niezbędne wymagania, byłoby więc sprzeczne z celem w postaci poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego.

72. W związku z tym, jeżeli państwo członkowskie ma prawo odmówić, na podstawie art. 8 ust. 4 dyrektywy 91/439, uznania ważności prawa jazdy kategorii B wydanego przez władze innego państwa członkowskiego, moim zdaniem ma ono również prawo odmówić uznania ważności prawa jazdy kategorii D wydanego na podstawie tego pierwszego prawa jazdy.

73. Stwierdzenie, że cofnięcie uprawnienia do kierowania pojazdami obowiązuje w tym przypadku tylko w odniesieniu do prawa jazdy kategorii B, a nie w odniesieniu do kierowania autokarami lub autobusami, podczas gdy odmowa uznania tego prawa jazdy wynika z niebezpiecznego zachowania jego posiadacza, który, przypominam, kierował

w stanie nietrzeźwym, byłoby wewnętrznie sprzeczne.

76. W każdym razie Trybunał nie jest moim zdaniem kompetentny do udzielenia odpowiedzi na drugie pytanie.

74. W związku z całością powyższych rozważań uważam, iż art. 1 ust. 2 oraz art. 8 ust. 2 i 4 dyrektywy 91/439, w związku z art. 5 ust. 1 lit. a) tej dyrektywy, należy interpretować w ten sposób, że państwo członkowskie ma prawo odmówić uznania ważności prawa jazdy wydanego w innym państwie członkowskim dla kategorii B i D, jeżeli w pierwszym z tych państw zainteresowanemu cofnięto uprawnienie do kierowania pojazdami, wprowadzając po wydaniu mu prawa jazdy kategorii B, ale w związku z wykroczeniem popełnionym przed jego wydaniem. Okoliczność, iż prawo jazdy kategorii D zostało wydane po upływie okresu obowiązywania zakazu ubiegania się o nowe prawo jazdy związanego z cofnięciem uprawnień, nie ma tu znaczenia.

77. Jak bowiem wskazałem, art. 11 ust. 4 dyrektywy 2006/126 stosuje się od dnia 19 stycznia 2009 r.³¹.

78. Zaś okoliczności faktyczne sprawy głównej miały miejsce w 2006 r., kiedy to cofnięto niemieckie prawo jazdy kategorii B L. Apelta i kiedy uzyskał on czeskie prawo jazdy kategorii B, oraz w 2007 r., kiedy władze czeskie wydały mu prawo jazdy kategorii D.

75. Proponuję udzielić odpowiedzi twierdzącej na pierwsze pytanie sądu odsyłającego, w związku z czym nie ma konieczności rozpatrywać drugiego pytania.

79. Ponieważ więc okoliczności faktyczne miały miejsce przed dniem stosowania art. 11 ust. 4 dyrektywy 2006/126, moim zdaniem Trybunał nie jest kompetentny do orzekania w przedmiocie drugiego pytania prejudycjalnego.

31 — Zobacz pkt 15–17 niniejszej opinii.

V — Wnioski

80. Mając na względzie całość powyższych rozważań, proponuję, aby Trybunał w następujący sposób odpowiedział na pytania przedstawione przez Landgericht Baden-Baden:

Artykuł 1 ust. 2 oraz art. 8 ust. 2 i 4 dyrektywy Rady 91/439/EWG z dnia 29 lipca 1991 r. w sprawie praw jazdy, zmienionej rozporządzeniem (WE) nr 1882/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 września 2003 r., w związku z art. 5 ust. 1 lit. a) dyrektywy 91/439, ze zmianami, należy interpretować w ten sposób, że państwo członkowskie ma prawo odmówić uznania ważności prawa jazdy wydanego w innym państwie członkowskim dla kategorii B i D, jeżeli w pierwszym z tych państw zainteresowanemu cofnięto uprawnienie do kierowania pojazdami, wprowadzając po wydaniu mu prawa jazdy kategorii B, ale w związku z wykroczeniem popełnionym przed jego wydaniem.

Okoliczność, iż prawo jazdy kategorii D zostało wydane po upływie okresu obowiązywania zakazu ubiegania się o nowe prawo jazdy związanego z cofnięciem uprawnień, nie ma tu znaczenia.